

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava

Annabel Mäeste
5-7AASTASTE LASTE DIGIVAHENDITE KASUTAMINE JA LASTEVANEMATE
VAJADUS TOE JÄRELE OMA LAPSE SUUNAMISEL DIGIVAHENDITE
KASUTAMISEL LASTEVANEMATE HINNANGUL
Bakalaureusetöö

Juhendaja: nooremlektor Pille Nelis

Tartu 2021

Resümee

5-7aastaste laste digivahendite kasutamine ja lastevanemate vajadus toe järele oma lapse suunamisel digivahendite kasutamisel lastevanemate hinnangul

Uurimuse eesmärgiks oli selgitada välja lastevanemate teadlikkus sellest, mida lapsed digivahendites teevad ja kui palju aega nad nädalas neis veedavad ning millist tuge vajavad lastevanemad oma lapse digivahendite kasutamise suunamisel. Uurimus viidi läbi Tartu munitsipaallasteaedades käivate laste vanemate seas ja selles osales 104 lastevanemat. Uurimuse raames viidi läbi kvantitatiivne uuring, kus kasutati internetipõhist küsimustikku, mis edastati lasteaedade kaudu lastevanematele e-maili teel. Uurimuses selgus, et lastevanemate sõnul on nende laps keskmiselt nädalas digivahendites 3,56h, kasutades selleks kõige rohkem nutitelefoni ja tahvelarvutit. Enamus lastevanematest siiski oma lapse toetamisel abi ei soovi, kuid kõige rohkem tuntuks puudust eakohastest õppimisele suunavates veebikeskkondadest ning eakohastest eestikeelsetest rakendustest.

Märksõnad: digivahendid, IKT-vahendid, lapse areng, 5-7aastane laps, eelkooliealine laps, lastevanemad

Abstract

Use of digital devices by 5-7 year old children and the need for support by parents in guiding their child to use digital devices according to the parents

The aim of the study was to find out parents' awareness of what children do in digital devices, how much time they spend in them per week and what kind of support parents need to guide their child to use digital devices. The study was conducted among parents of children attending Tartu municipal kindergartens and 104 parents participated in it. The study included a quantitative study using an online questionnaire sent to parents by e-mail via kindergartens. The study found that according to parents, their child spends average of 3,56 hours per week in digital devices, using the most smartphones and tablets. However, most parents do not want help in supporting their child, but the lack is most felt in age-appropriate learning environments and age-appropriate Estonian applications.

Keywords: digital devices, ICT-tools, child development, 5-7 years old child, preschool child, parents

Sisukord

Resümee	2
Abstract	2
1. Sissejuhatus	4
2. Teoreetiline ülevaade	5
2.1 Lapse areng esimestel eluaastatel ja selle mõjutajad	5
2.2 Digivahendite kasutamine laste seas ja selle positiivne mõju nende arengule	6
2.3 Digivahendite negatiivne mõju laste arengule	8
2.4 Lapsevanemate teadlikkus ja roll digivahendite kasutamisel.....	10
2.5 Töö eesmärk ja uurimisküsimused.....	11
3. Metoodika.....	12
3.1 Valim.....	12
3.2 Andmekogumine.....	13
3.3 Andmeanalüüs	15
4. Tulemused	15
5. Arutelu.....	21
6. Tänuõnad	24
7. Autorsuse kinnitus.....	24
Kasutatud kirjandus.....	25
Lisa 1. Uurimuse ankeet.....	30
Lisa 2. Kiri lasteaedadesse	34

1. Sissejuhatus

Digivahendid on suur osa meie igapäevaelust. Need ei ole mõeldud enam pelgalt vabaaja veetmiseks, vaid läbi selle saame me teha ka näiteks tööd ja ennast harida.

Interneti kasutamine liigub ainult tõusujoones ja seda kasutab 59% maailma rahvastikust (Clement, 2020). Eestis kasutab internetti 80% 16-74aastastest elanikest (Statistikaamet, 2017), kusjuures noorte seas on internetikasutus peaaegu 100% (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, 2020). EU Kids Online (2020) uuringu kohaselt kasutavad ka lapsed digivahendeid üha enam. Internetikasutuse sageduselt on Eesti lapsed esirinnas. Kalmus jt (2010) on juba 10 aastat tagasi oma uuringus välja toonud, et 82% internetti kasutavatest lastest teeb seda iga päev. Lapsevanemad nõustuvad sellega, et arvutitel on positiivne mõju nende laste edule hilisemas elus (Kanbul, Nawaila & Ozdamli, 2018). Seega on vanemad nõus digivahendeid lastele tutvustama juba varases eas. Eestis 2018.a läbiviidud uuringus aga selgus, et lapsed ja vanemad ei ole samal arvamusel sellest, kuidas toimub vanemlik vahendamine, kuna enamused lapsevanemaid arvasid, et nad vestlevad ja annavad piisavalt nõu lapsele digivahendite kasutamisel, kuid laste arvates on vanemate digivahendite vahendamine märgatavalt väiksem (Sukk & Soo, 2018).

Paljud laste arengu ja tervisega seotud organisatsioonid ning ka lastekaitse ühendused ei soovita varases eas lastel kasutada digivahendeid, mis on passiivsed ja mitte interaktiivsed kuna see võib omakorda viia liigse ekraaniaja tarbimiseni, kuid samal ajal soovivad lastele alates hvanuses viis eluaastat õpetada digivahendite kasutamise põhioskusi ja kontseptsioone (National Association for..., 2012). Kuna lapsed on aktiivsed digivahendite kasutajad ja digivahendite kasutamises näevad lapsevanemad positiivset mõju lapse hakkamasaamisele edasises elus, on oluline teada, kui palju lapsed digivahendeid kasutavad, millega nad seadmetes tegelevad ning kas ja kuidas see nende arengut mõjutab. Genc (2014) läbiviidud uuringust kooliealiste laste vanemate seas on selgunud, et lapsevanemad jälgivad pigem vähe, mida nende laps digivahendites teeb ja sealne veedetud aeg on rohkem meelelahutuslik, mitte eesmärgipärane tegevus. Kuna lapsevanemad on need, kes saavad suunata ja juhendada oma lapsi kõige paremini digivahendites tegutsema, on oluline uurida, kas ja kuidas nad seda teevad ning millist abi nad vajavad. Samuti on vaid 20% laste seas läbi viidud uuringutest keskendunud alla 9aastastele lastele, kuna enamused uuringutest keskenduvad pigem vanematele ja teismeealistele lastele on oluline uurida rohkem eelkooliealisi lapsi (Holloway, Green, & Livingstone, 2013).

Töö teoreetilises osas käsitletakse lapse arengut esimestel eluaastatel ja selle mõjutajaid, digivahendite kasutamist laste seas ning selle positiivset ja negatiivset mõju nende arengule ning lapsevanemate teadlikkust ja rolli digivahendite kasutamisel.

2. Teoreetiline ülevaade

2.1 Lapse areng esimestel eluaastatel ja selle mõjutajad

Esimesel eluaastal on lapse jaoks väga oluline ema lähedus ja juuresolek ehk sümbiootiline side, mis umbes nelja – viiekuuselt hakkab vabanema, laps hakkab tähelepanu pöörama ka muule ning muutub üha tugevamaks mina – tunne (Motonen, 2005). Mida noorem on laps, seda tundlikum on ta ka erinevate mõjutuste suhtes ning kogetu paneb aluse hilisemale lapse suhtumisele endasse, teistesse enda ümber ja ka kogu maailma (Kraav, 2006). Varases eas on väga oluline lapsevanema kaasatus lapse arengusse kuna see võib paljuski mõjutada lapse tavapärasest arengut.

Teisel eluaastal on muutused kiired – kehalises arengus, areneb koostöö silma ja käe vahel, kõne areneb lauseteks ning suureneb ka suhtlemine ja matkimine (Männamaa & Marats, 2009). Vanuses 1-3eluaastat hakkab laps esemeid nii oma tegevustes kui mängus kasutama funktsioonipäraselt arvestades samal ajal asjade omadustega (Palts, 2013). Oluline on silmas pidada, et laps toetub täiskasvanule nii oma tunnetus- kui õpitegevuses ning alles vanemaks saades suudab ise üha enam antud tegevusi juhtida (Häidkind & Palts, 2013).

3-5aastased lapsed kogevad tugevalt heaolu tunnet ning vastutavad üha enam ka enda heaolu eest. Lisaks on lapsed selles vanuses head suhtlejad ning õpivad suhtlema oma kaaslastega hoolivalt, austavalt ja empaatiliselt (Australian Dept. of Education, 2012). Kolmandast eluaastast algab lapsel esimene loovuse periood, seega vajab ta toetust oma kujutlusvõime arenguks ja rikastamiseks (Kraav, 2006) ning seda saab hästi teha digivahendite abil.

Piaget' kognitiivse arengu teooria kohaselt jaotatakse lapse areng nelja etappi. Laps vanuses 2-7eluaastat kuulub teise arengufaasi, milleks on operatsioonieelse mõtlemise periood (McLeod, 2018) ja selles vanuses pole Piaget' arvates laps veel päris loogilist mõtlemist omandanud, seega on tal ka raske vahet teha, kuidas asjad näivad olevat ja kuidas nad tegelikult on (Butterworth & Harris, 2002). Vögotski lähima arengu taseme teooria järgi on lapse arengus õpetamine, juhendamine ning eakaaslaste mõju suurim, samuti on olulisel kohal ka mäng, kus laps ületab oma tegelikku vanust ja oma igapäevast käitumist

(Butterworth & Harris, 2002). Vanuses 5-7eluaastat on juhtivaks tunnetusprotsessiks mälu, mis tähendab seda, et laps kasutab enda kogemusi ning omandab uusi teadmisi ilma praktiliselt järele proovimata. Siiski jääb lapsel puudu antud eas loogika püsivusest, sest tal on raskusi teiste perspektiivi arvestamisega ning järelduste tegemisega näivuse ja tegelikkuse ning põhjuste ja tagajärgede kohta (Butterworth & Harris, 2002). Lisaks suurenevad ka teadmised lähiümbrusest ja maailmast (Palts, 2013). Lapsed muutuvad üha kannatlikumaks ning iseseisvamaks, suutes uutele tegevustele üha rohkem aega keskenduda (About Kids Health, 2011). Lastel tekib üha enam soov reaalsust täpselt jäljendada ning sümbolilises mängus osalejate sotsiaalsed rollid hakkavad üha enam üksteist täiendama (Butterworth & Harris, 2002). Kuna just koolieelses eas on lapsed eriti entusiastlikud uusi asju õppima ning omandavad oskuseid mõistmaks inimesi ja maailma enda ümber, huvitab neid üha enam digimaailmas toimuv kuna seal leitu sisaldab palju uut ja huvitavat nende jaoks.

2.2 Digivahendite kasutamine laste seas ja selle positiivne mõju nende arengule

Digitaalsete vahendite e. digivahendite all mõeldakse erinevaid seadmeid (arvuti, tahvelarvuti, nutitelefon, robotikavahendid) koos tarkvararakenduste ja teenustega, mille abil saab luua, esitleda, otsida, jagada ja analüüsida infot, artefakte ja kogukondi (Koolitusprogramm Digialgus, 2013). Kasutatakse ka mõistet IKT-vahendid lühendina info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahenditest, mis on info automaatse töötlemise, salvestamise ja edastuse meetodid ja vahendid (Eesti keele seletav sõnaraamat, 2019). Selles töös käsitletakse digivahenditena arvutit, tahvelarvutit, nutitelefoni ja robotikavahendeid, kuna nendega puutuvad lapsed vanuses 5-7eluaastat kokku kõige enam.

Aastal 2018 tehtud uuringust on selgunud, et 5-7aastaste laste seast 5% omab oma nutitelefoni ning 42% oma tahvelarvutit. Nädalas veedab kokku 13 tundi televiisori taga 97% lastest. Teleprogramme vaadatakse lisaks televiisorile ka teistest nutivahenditest nagu näiteks tahvelarvutist (44%). 63% lastest kulutab mängimisele nutiseadmes või televiisoris nädala jooksul kokku lausa 7 h. Üle 9h nädalas kulub 82% lastel surfamisele internetis ja lausa 4% on loonud mõnes meediakanalis ka oma profiili. (Ofcom, 2019)

Laste vanuse kasvades suureneb ekraanimeedia kasutamise maht. Sukk ja Soo (2018) toovad välja, et 9–17aastastest lastest 97% kasutab internetti iga päev vähemalt ühest seadmest, milleks enamjaolt on mobiil- või nutitelefoni. Kõige populaarsemad igapäevased netitegevused laste seas on seotud meelelahutusega, näiteks videote vaatamine, mida teeb 80% vastanutest, 69% kuulab muusikat, online-mänge mängib 41% ning olulisel kohal on

laste jaoks ka suhtlus ja sotsiaalvõrgustikud (Sukk & Soo, 2018). EU Kids Online (2018) läbiviidud uuringust selgus, et laste ekraani taga veedetud aeg vanuse kasvades üha enam suureneb, seega on oluline juba 5-7aastaste laste puhul hakata kujundama harjumust, kuidas digitehnoloogiat eesmärgipärasemalt ja kasulikult viisil kasutada.

Digivahendid on suur osa tänapäeva elust. Kuigi mõned laste arenguga seotud spetsialistid on kahtleval seisukohal selles, kui palju lapsed digivahendites aega tohiks üldse veeta (Rideout & Robb, 2020), pakuvad nad ka palju positiivseid külgi.

Digivahendid pakuvad palju erinevaid võimalusi leida uusi mõtteid ja ideid, seega saavad lapsed tehnoloogiat kasutades olla loovad ja vabad oma eneseväljenduses ning lihtsalt ja mugavalt suhelda, leides nii ka teisi lapsi, kellel on ühised huvid. Digivahendite kaudu saavad lapsed olla ka palju loovamad ja iseseisvamad. Näiteks uute ideede tekkimisel saab palju informatsiooni leida internetist ning on leitud, et lapsed suudavad ka tulevikus ennast seeläbi paremini motiveerida ja paremaid tulemusi saavutada. (Barone, 2018)

Lisaks loovusele ja suhtlemisele on uurimused näidanud arvutite positiivset mõju toetamaks laste mälu, suhtlemisoskuste, probleemilahendamiseoskuste, kirjaoskuse ning ka matemaatika oskuste arengut (Cevher-Kalburan & Yurt, 2011). Digivahendite kasutamine võib toetada ka operatiivsete oskuste omandamist, õppimisharjumuste kujundamist ning tehnoloogia rolli mõistmist igapäevaelus (Genc, 2014). Selleks, et toetada laste kognitiivset arengut ja sotsiaalseid võimeid, tuleks tehnoloogiat just õpikeskkonnas kasutada (NAEYC, 1996) ning sellega peaksid vaeva nägema nii lapsevanemad kui ka lasteaiaõpetajad. Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2008) pole meediaõpetust kui eraldi valdkonda välja toodud. Küll aga leidub Kutsestandardist, Õpetaja tase 6 (2020), et õpetaja loob ja koostab juhend- ja metoodilisi materjale digivahendite rakendamiseks oma õppeasutuses ning tõhustab digivahendite kasutamist õppetöös.

On täheldatud, et arvutimängud toetavad kognitiivset arengut, eeskätt paremaid visuaalseid ja ruumilisi oskuseid, kuid antud tulemusi on märgatud ainult siis, kui neid oskusi hinnatakse vahetult peale arvutis olemist (Subrahmanyam, Greenfield, Kraut ja Gross, 2000). Seega ei saa kindel olla, kas ka pikaajaliselt arvutimängud laste kognitiivseid tulemusi parandavad, kuid lühiajaliselt on muutust selgelt märgata.

Kuigi digivahenditel on ka palju positiivseid külgi ja nad võivad laste jaoks huvitavamad olla ei tohiks rühmaruumis klassikalisi õppevahendeid nagu näiteks klotsid, liiv, vesi, raamatud, lauamängud jne asendada arvutitega (Cevher-Kalburan & Yurt, 2011). Klassikalised õppevahendid on olulised selleks, et arendada lapse kujutlusvõimet ning see on

hea võimalus lastele õppida füüsilisi, kognitiivseid ja sotsiaalseid oskusi, pakkudes omakorda ka rahu ja sensoorset kogemust (Crosser, 2008). Lapse närvisüsteemi küpsemine ja areng sõltuvad sobilikust ergutamisest ja keskkonna rikkusest, seega kui kasutada digivahendeid otstarbekalt omab see tugevat mõju ka lapse intellektuaalsele arengule (Männamaa & Marats, 2009). Lapsel on õppimiseks vaja sensoorset keskkonda, mis oleks parasjagu stimuleeriv ja stressitu ning positiivne ja julgustav (Männamaa & Marats, 2009).

Kuna laste digivahendite kasutamine suureneb üha enam tuleks välja töötada asjakohane strateegia, luues üha uuemat ja kvaliteetsemat sisu ning teenuseid, tagades seejuures ka selle, et lapsed saaksid neid teenuseid turvaliselt kasutada (Euroopa Komisjon, 2012). Tehnoloogia toetab laste arengut ja õppimist kõige paremini just siis, kui lapsed kasutavad seda kaasahaaravalt lisaks juba omandatud teadmistele (Madhavi, 2012).

2.3 Digivahendite negatiivne mõju laste arengule

Digivahendid pakuvad häid võimalusi laste arendamiseks, õppimiseks kui ka meelelahutuse pakkumiseks, kuid probleem selle juures seisneb oskamatuses digivahendite potentsiaali piisavalt hästi laste õpetamiseks ära kasutada (Vinter, 2017). Oskamatusest paistab sel juhul pigem välja digivahendite negatiivne pool. Lisaks toob Vinter (2017) välja ka asjaolu, et lisaks mitmetele teistele riskidele kaasneb nutiseadmetega laste sooritusvõime vähenemine vaimset pingutust nõudvates tegevustes.

Kuigi digivahendid on imelised abilised uute teadmiste õppimiseks, kasutavad lapsed neid siiski rohkem meelelahutuslikul eesmärgil kui selleks, et ennast harida (Rideout & Robb, 2020). On ka kindaks tehtud, et aeg, mille lapsed nutivahendite taga veedavad on tunduvalt vähendanud seda aega, mille lapsed veedavad õues (Jayasuriya, Williams, Edwards & Tandon, 2016). Õues veedetud aeg on aga oluline lapse tähelepanu arendamiseks ja kaitsmaks aktiivsuse- ja tähelepanuhäire sümptomite eest (Ulset, Vitaro, Brendgen, Bekkhus & Borge, 2017).

1996. aastal avaldas esimesena psühholoog K. Young probleemi, mida nimetatakse Probleemaatiliseks Interneti kasutamiseks (inglise keeles lühendiga *PIU*, *Problematic Internet use*) (Aboujaoude, 2010). Tänapäevaks on probleemiks tekkinud sõltuvus digivahendite üle. Probleem on muutunud ülemaailmseks ning seda võib seletada kui suutmatuse kontrollida oma digivahendite kasutamist, põhjustades omakorda ka negatiivseid tagajärgi igapäevaelus (London South Bank University, 2013).

Probleem hõlmab 10% lapsi ja täiskasvanuid ning keskendub rohkem digivahendite kasutamise intensiivsusele ja talitlushäiretele, kui pigem sellele, millal on digivahendite kasutamine ülemäärane. Kuna *PIU* muudab sümptomeid halvemaks nende laste puhul, kellel on varasemalt juba mõni vaimse tervise häire, nagu näiteks aktiivsus- ja tähelepanuhäire (lühendatult ADHD), võib seda pidada sarnaseks uimastite tarbimisega. (Koplewicz, 2019) Probleemile on oluline tähelepanu pöörata, kuna lapsed kasutavad digivahendeid üha enam ja üha pikemalt ning kui lapsevanemad ja õpetajad sellele tähelepanu ei pööra, võib probleem veelgi süveneda. Ka Agur (2017) läbiviidud uuringust selgus, et suur osa õpetajatest muretsevad, et digivahendite kasutamine mõjub negatiivselt lapse kognitiivsele, sotsiaalsele ja emotsionaalsele arengule, täheldades kõige rohkem vägivaldset käitumist.

Veel on selgunud, et lapsed, kes veedavad päevas rohkem kui 4 tundi ekraani taga, on rohkem vastuvõtlikumad vaimsetele haigustele ning samuti on suureks riskiks probleemid üksinduse, depressiooni ja ärevusega (Delmar-Morgan, 2014). Varasemalt mainitud Ofcomi uuringust (2018) selgus, et keskmiselt veedab laps digivahendite taga päeva jooksul 3–4 tundi. Kuigi mõningad uuringud on maininud ka asjaolu, et teatud arv ekraaniaega on vaimsele tervisele parem kui üldse mitte midagi (Svetlik, 2019). Samas on laste ajule tehtud uuringutest selgunud, et liiga pikk ekraaniaeg kahjustab aju struktuuri ja funktsioone just aju eesmises osas, kus toimuvad alates puberteedieast suured muutused ning need muutused mõjutavad edu igas eluvaldkonnas (Dunckley, 2014). Seega on raske võtta seisukohta, kui kaua võiksid lapsed digivahendites aega veeta. Eelkõige peaks lähtuma lapse enda enesetundest, kuidas ta magab ja sööb ning ka sellest, kas tal on huvi digivahendite vastu.

On leitud, et vanemad peaksid oma laste interneti kasutusaega vähendama kahele tunnile päevas viis korda nädalas kuna interneti teeb ohtlikumaks asjaolu, et see pole passiivne tegevus nagu näiteks televiisori vaatamine, vaid sellega võib kaasneda risk küberkiusamisele, mistõttu muudab see digiseadmetes olemise stressirohkemaks kui mistahes muu ekraani vaatamise (Stevens, 2015).

Kuigi digivahenditel leidub palju negatiivseid külgi, ei tasuks unustada ka positiivseid. Oluline on jälgida, millega laps tegeleb, suunata teda tegevustele, mis on harivad ning kehtestada ka kindel ajamäär, mil digivahendeid kasutada võib, et hilisemas eas selle tõttu lisaprobleeme ei tekiks.

2.4 Lapsevanemate teadlikkus ja roll digivahendite kasutamisel

Uuringutest on selgunud, et vanemad ei ole kursis sellega, millega nende lapsed digivahendites tegelevad (Võime, 2013). Eesti on Euroopa pingereas viimastel kohtadel arvestades vanemate poolset teadlikkust ja järelvalvet oma laste tegevuste üle digivahendites. Uuringust, mis viidi läbi 9-12aastaste laste ja nende vanemate seas selgus, et enamik lapsevanemaid siiski vestleb oma lapsega sellest, mida ta internetis teeb, kuid kõige vähem istuvad vanemad enda sõnul oma lapse juures just siis, kui ta parasjagu digivahendeid kasutab (Sukk & Soo, 2018). Pole teada, milline on see arv laste seas vanuses 5-7eluaastat, kuid selleks, et lapse digivahendites veedetud aeg oleks eesmärgipärane, tuleks tähelepanu pöörata sellele, millega laps digivahendites tegeleb ja kui kaua ta seal aega veedab. Eesti lapsevanematest vaid 32% arvavad, et näiteks vanemate teadlikkust tõstvad kampaaniad või vanematele mõeldud nõuanded, mis annavad infot veebisaitide kohta, mida lapsed külastavad, aitaksid kaasa laste eesmärgipärasemale digivahendite kasutamisele (Directorate General Press and Communication, 2008). Seega pole selgelt teada, millist abi ja tuge lapsevanemad kõige rohkem vajaksid ja sooviksid, et oma last rohkem julgustada digivahendites õppima ja avastama. On aga teada, et oma lapse paremaks juhendamiseks digivahendites, koguvad vanemad informatsiooni ja nõuandeid kõige sagedamini oma perekonnalt ja sõpradelt, mis on ühtlasi ka kõige eelistatum teabe saamise viis (Sukk & Soo, 2018).

9-12aastaste laste ja nende vanemate seas läbiviidud uuringust selgus, et enamus vanemad lubavad lapsel kasutada digivahendeid nt videote vaatamiseks ja sotsiaalmeedia kasutamiseks. Eri mängude mängimise puhul on vanemad aga kriitilisemad, 54% vanematest lubab lastel kogu aeg sotsiaal-meediat kasutada ja üksnes pooled on andnud loa mängida internetimänge. Eelkõige kasutatakse digivahendeid vaid meelelahutuslikel eesmärkidel. Uuringust selgus ka, et üsna vähesed, alla poole lapsevanematest, teevad laste sõnul nendega koos digivahendites ühiseid tegevusi ja istub juures, kui ta neid kasutab. (Sukk & Soo, 2018)

Genc (2014) läbiviidud uuringust kooliealiste laste vanemate seas selgus, et pea pooled osalenud vanematest ei toeta laste digivahendite kasutamist, arvates, et see võib tulevikus põhjustada erinevaid füüsilisi või vaimseid probleeme. Vanemad, kes aga toetasid oma laste digivahendite kasutamist arvasid, et see parandab nende laste motoorseid ja kognitiivseid oskuseid ning parandab ka visuaalset mälu. Enamus vanemaid omab digivahendites mängu pigem meelelahutuslikul, mitte hariduslikul eesmärgil. Kuigi mäng on väga oluline osa lapse elust, tuleks digivahendeid kasutada õppe toetamiseks, mitte vastupidi. (Genc, 2014)

Vanemate roll koolieelses eas lapsele on oluline, kuna laps matkib tema jaoks autoriteetsete inimeste käitumist (Bandura, 1977, viidatud Vinter, 2013 j), seega täiskasvanu saaks ja peaks oma käitumist ja eeskju teadvustades olema positiivne rollimudel oma lapsele (Vinter, 2013). Lastega vanuses 5-7eluaastat on kõige olulisem meedia sisu eakohaselt analüüsida ja tegeleda sisu loomisega, mitte keskenduda rohkem digivahendite kasutamise õpetamisele, kuna meedia sisu loomine võimaldab eakohaselt lapsele otsustusprotsesse selgitada ja näitlikustada, aidates sel moel kujundada arusaamu meediast ja selle toimimisest (Vinter, 2013).

Enamus varasematest uuringutest keskenduvad sellele, kuidas vanemad tagavad ohutu digivahendite kasutamise ja kuidas nad suunavad lapsi neid ohutult kasutama, kuid puudub info selle kohta, kuidas vanemad suunavad oma lapsi nii, et nende digivahendites veedetud aeg oleks ka eesmärgipärane. Samuti puudub autorile teadaolevalt ajakohane info selle kohta, millega Eesti lapsed vanuses 5-7eluaastat digivahendites tegelevad ja kui kaua seal aega veedetakse. Sarnaseid uuringuid on läbi viidud teistes riikides. Siiski võib lapsevanemate hinnangutele tuginedes väita, et suurem osa, lausa 83%, 5-7aastastest lastelt veedab aega digivahendites ja aeg, mis seal veedetakse võib olla üle 10 tunni nädalas, arvestades asjaolu, et 40% 5-7aastastel lastel on oma isiklik nutitelefoni ja 30% ka lausa oma arvuti (Vinter, 2013).

Töös keskendutakse lastele vanuses 5-7eluaastat kuna juba koolieelses eas on lapsed väga aktiivsed digivahendite kasutajad. Samuti on vähesed andmed eelkooliealiste laste meediakasutuse kohta, kuna meediatarbimiseuuringud on keskendunud pigem kooliealiste lastele, seega pole eelkooliealised lapsed kasutajarühmana saanud uurimustes piisavalt tähelepanu (Vinter, 2013). Bronfenbrenner (1979) on rõhutanud vajadust uurida neid keskkonna tingimusi, mida inimene kas kogeb või millega ta on otseselt ja kaudselt ühendatud (viidatud Nugin & Veisson, 2008 j).

2.5 Töö eesmärk ja uurimisküsimused

Eelnevat kokku võttes võib järeldada, et 5-7aastased lapsed on üsna aktiivsed digivahendite kasutajad kuna lapsed muutuvad üha iseseisvamaks ja kannatlikumaks. Selleks, et digivahendid mõjuks positiivselt lapse arengule on oluline vanemate roll oma laste suunamisel ja seal tarbitava sisu kontrollimisel, et laste digivahendites veedetud aeg oleks arendav ja eesmärgipärane, mitte ainult meelelahutuslik. Kuna uuringutest on selgunud, et lapsevanemad toetavad oma lapsi digivahendite kasutamisel pigem vähe, oleks vaja teada,

millist abi lapsevanemad sooviksid ja vajaksid, et oma lapsi rohkem digivahendite kasutamisel toetada ja suunata.

Siinse bakalaureusetöö eesmärk on selgitada välja lapsevanemate teadlikkus sellest, mida lapsed digivahendites teevad ja kui palju aega nad nädalas neis veedavad ning millist tuge vajavad lapsevanemad oma lapse digivahendite kasutamise suunamisel.

Antud töö uurimisküsimusteks on:

- 1) Kui teadlikud on lapsevanemad sellest, kaua nende lapsed veedavad aega digivahendites?
- 2) Milliseid digivahendeid lapsed kasutavad?
- 3) Kui teadlikud on lapsevanemad sellest, milleks tema laps kasutab digivahendeid või mida ta seal teeb?
- 4) Millist tuge vajavad lapsevanemad oma lapse toetamisel digivahendite eesmärgipärasel kasutamisel?

3. Metoodika

Autor viis bakalaureusetöö raames läbi kvantitatiivse uurimuse, lähtudes töös püstitatud eesmärgist ja uurimisküsimustest. Kvantitatiivne uurimisviis on sobiv suurema valimi uurimiseks ja numbriliste andmete kogumiseks, mida saab statistiliselt analüüsida ja nende põhjal teha üldistusi (Õunapuu, 2014).

3.1 Valim

Valimi valikul lähtus töö autor bakalaureusetöö eesmärgist. Töös kasutati eesmärgipärasest valimit, mille puhul lähtutakse sellest, et liikmed valib valimisse uurija lähtudes oma teadmistest, kogemustest ja eriteadmistest mõne grupi kohta ning püüdes leida kõige tüüpilisemaid esindajaid (Õunapuu, 2012). Töös valiti uuritavateks lapsevanemad, kelle laps käib Tartu linna munitsipaallasteaias ja on 5-7aastane. Valimi moodustasid suures osas naised (Tabel 1) vanuses 31-40 eluaastat (Tabel 2). Vastajate lapsed jagunesid sooliselt üsna võrdselt – 55% tüdrukud ja 45% poisid (Tabel 3). Vastanutest 90 lapsevanemat kinnitasid, et nende laps kasutab digivahendeid ja vastasid küsimustikule täies ulatuses. Vaid 14 vastaja laps ei kasutanud digivahendeid. Nende vastajate vastused kajastusid lisaks küsimuste juures, millist tuge või teadmist soovitakse oma lapse toetamiseks nutiseadmete kasutamisel ning kas

tuntakse, et vajatakse ja tahetakse abi, et oma last rohkem julgustada digivahendites õppima ja avastama ning millisest abist sel juhul eelkõige puudust tuntakse.

Lapsevanema sugu	Vastajate arv	Protsendiline jaotus
Naine	92	88,5%
Mees	12	11,5%

Tabel 1. Lapsevanemate sugu (n=104)

Lapsevanema vanus	Vastajate arv	Protsendiline jaotus
18-30a	17	16,3%
31-40a	64	61,5%
41-50a	22	21,2%
51-60a	1	1%

Tabel 2. Lapsevanemate vanus (n=104)

Lapse sugu	Vastajate arv	Protsendiline jaotus
Tüdruk	47	55%
Poiss	57	45%

Tabel 3. Lapsevanemate lapse sugu (n=104)

3.2 Andmekogumine

Tartu linnas on 27 munitsipaallasteaeda ning töö autor kirjutas andmete kogumiseks kõikide 27 uurimuses osalevate lasteaedade direktoritele elektroonilise kirja, paludes neil edastada elektrooniline ankeet koos kaaskirjaga oma lasteaia lapsevanematele, kelle laps on 5-7aastane. Elektrooniline ankeet koostati Google vormid keskkonnas.

Eetika põhimõtteid järgides kasutati saadud tulemusi üldistatud kujul ning ühtegi vastajat ei identifitseeritud. Uurimuses saadud vastuseid kasutati ainult käesolevas uurimuses ning saadud vastused ei ole hilisemalt enam kellelegi kättesaadavad. Uurimuses osalemine oli vabatahtlik ja lapsevanemad said soovi korral ankeeti täita 25 päeva jooksul. Kokku vastati ankeedile 104 korda.

Uurimisvahendina kasutati küsimustikku (Lisa 1), mille koostamisel toetus autor töö teoreetilisele osale ning püstitatud eesmärgile ja uurimisküsimustele. Küsimustiku alguses oli informatsioon autori kohta, lühiinfo töö sisust, selle eesmärgist ning kinnitus, et tulemusi

kasutatakse töös üldistatult ja ühegi vastajaga ei seostata ning vastajaid ei identifitseerita. Küsimustikus oli kokku 13 küsimust. Nendest ühele küsimusele said uuritavad vastata 6-pallisel Likert skaalal, kaheksa küsimust olid valikvastustega ning viis küsimust olid avatud küsimused. Nendeks olid:

- Kui teie laps ei kasuta digivahendeid või te ei oska antud küsimusele vastata, siis millist tuge või teadmist te sooviksite oma lapse toetamiseks nutiseadmete kasutamisel?
- Kui teie laps kasutab peale arvuti, tahvelarvuti, nutitelefoni ja robotite veel mõnda muud digivahendit, siis palun täpsustage millist.
- Kui teie laps tegeleb digivahendites lisaks online-mängude mängimisele, mängude mängimisele, mis pole online, suhtlemisele mõnes sotsiaalvõrgustikus, videote vaatamisele, televiisori vaatamisele, muusika kuulamisele veel lisaks mõne muu tegevusega, siis palun täpsustage oma vastust.
- Kui toetate oma last digivahendite kasutamisel, siis palun kirjeldage kuidas.
- Kui tunnete, et vajaksite ja tahaksite abi, et oma last rohkem julgustada digivahendites õppima ja avastama, siis millisest abist tunnete eelkõige puudust?

Avatud küsimustega sooviti saada lastevanemate enda vastuseid ja vaatenurki. Küsimustiku alguses küsiti infot vastaja taustaandmete kohta: vanus, sugu ja vastaja lapse vanus. Kui vanem vastas, et tema laps ei kasuta digivahendeid, siis need küsimused, mis puudutasid digivahendite kasutamist, jäid vastaja jaoks välja, ning vastata tuli küsimusele, millist tuge või teadmist lapsevanem sooviks oma lapse toetamiseks digivahendite kasutamisel. Järgnevad küsimused olid selle kohta, milliseid digivahendeid laps kasutab ja kui palju veedab lapsevanema hinnangul tema laps nädalas aega digivahendites ning millega ta seal tegeleb. Lapsevanem sai küsitluse lõpus hinnata, kuidas ta tunneb, et ta toetab oma last digivahendite kasutamisel, et selles veedetud aeg oleks eesmärgipärane ja lapse arengut toetav ning kas ta tunneb, et ta vajaks ning tahaks abi, et oma last rohkem julgustada digivahendites õppima ja avastama ning millega. Küsimustikus oli mitmele küsimusele lisatud juurde „muu“ variant, mille all said lapsevanemad lisaks oma valikut kas põhjendada või täpsustada.

Autor ei viinud läbi pilootuuringut, kuid peale esimest viite vastajat muutis ja lisas töö autor mõned vastusevariandid ja küsimuste esitused, et kogu edasine uurimus kulgeks sujuvalt. Näiteks lisas autor küsimusele „Millega Teie laps digivahendites tegeleb?“ juurde ka variandid „televiisori vaatamine“ ning „mängude mängimine, mis pole online“. Muudatused kajastusid ka ankeedis järgnevatele vastajatele.

3.3 Andmeanalüüs

Tulemuste analüüsimiseks kandis töö autor vastused Google Formsi programmilt *Microsoft Excel* programmi, et viia läbi andmetöötlus. Analüüsimisel kasutati kvantitatiivset andmeanalüüsi. Esmalt teostati kvalitatiivne sisuanalüüs, et leida koodid ja koondada sarnased tekkinud kategooriad. Andmete kirjeldamise viisiks koostati sagedustabel IBM SPSS (*Statistical Package for Social Sciences*) for Windows versioon 27 programmis. SPSS on analüüsiprogramm sotsiaalteaduslikele andmetele, mis võimaldab hallata andmeid ning viia läbi erinevaid statistilisi analüüse mugavas graafilises keskkonnas (Rämmer, 2014). Kirjeldamiseks tulemusi on sagedustabelis esitatud tunnuse väärtuste loetelu ehk selle puhul esinenud vastusevariantide nimekiri, väärtuste esinemise sagedus suhtelise sagedusena ning kumulatiivne ehk kogunev sagedus, mille puhul liidetakse kokku kõik vastaval real või eelmistel ridadel olnud vastusevariantide sagedused (Rootalu, 2014). Lisaks kasutati programmi ka aritmeetilise keskmise leidmiseks. Tehtavad järeldused toodi välja kirjeldava statistikaga.

4. Tulemused

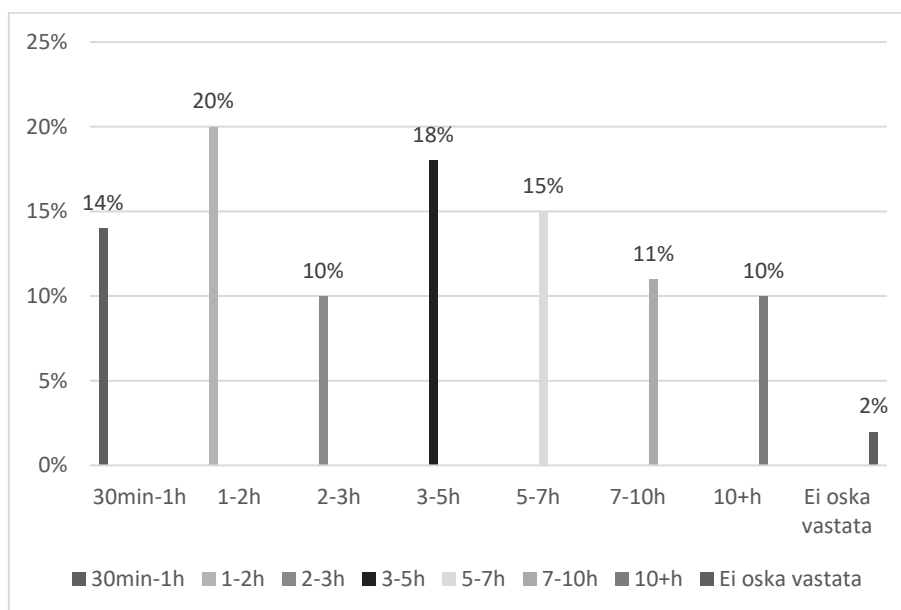
Tulemused on välja toodud üldistatult diagrammide ja tabelitena, et illustreerida tulemusi ja anda nendest parem ülevaade. Uurimistöö eesmärgiks oli selgitada välja lapsevanemate teadlikkus sellest, mida lapsed digivahendites teevad ja kui palju aega nad nädalas neis veedavad ning millist tuge vajavad lapsevanemad oma lapse digivahendite kasutamise suunamisel.

Leides vastuse uurimisküsimusele „Kui teadlikud on lapsevanemad sellest, kaua nende lapsed veedavad aega digivahendites?“ uuris autor esialgu, kas nende laps üldse kasutab digivahendeid. Tabelis 4 on välja toodud, kas vastaja laps kasutab digivahendeid. Selgus, et 90 vastaja laps kasutab digivahendeid (86,5%) ning digivahendeid ei kasuta vaid 14 vastaja laps (13,5%).

	Vastajate arv	Protsendiline jaotus
Kasutab digivahendeid	90	86,5%
Ei kasuta digivahendeid	14	13,5%

Tabel 4. Digivahendite kasutamine (n=104)

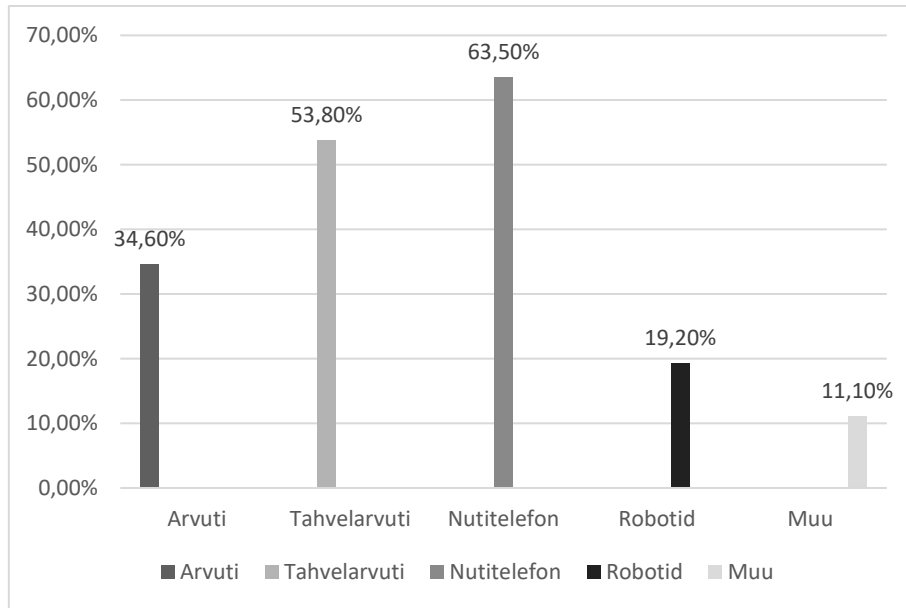
Joonisel 1 on välja toodud, kui palju veedavad lapsed lapsevanemate hinnangul nädala jooksul aega digivahendites. Vastusevariant „Ei kasuta digivahendeid“ (n=14) oli loodud ka neile lapsevanematele, kes vastasid juba eespool, et nende laps digivahendeid ei kasuta. Kõige rohkem veedavad lapsed aega digivahendites nädala jooksul 1-2h (n=18) ja 3-5h (n=16). Kolm (2%) vastanut ei osanud antud küsimusele vastata. Kuna 12 (10,3%) lapsevanemat vastasid, et nende laps ei kasuta digivahendeid, on antud joonisel välja toodud 92 (89,7%) lapsevanema vastused.

Joonis 1. Digivahendites veedetud aeg (n=92)

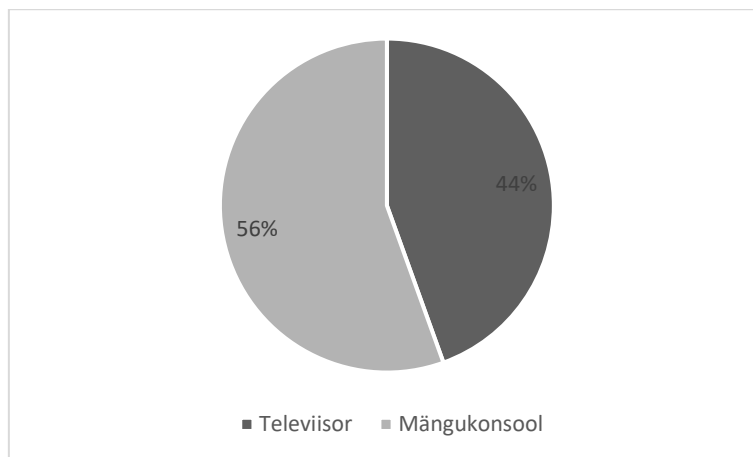
Leidmaks vastust uurimisküsimusele „Milliseid digivahendeid lapsed kasutavad?“ (Joonis 2) selgus, et kõige rohkem (n=66) kasutatakse nutitelefone. Suurel hulgal (n=56) kasutatakse ka tahvelarvutit ning 36 vastanutest kasutab ka arvutit. Kõige vähem (n=20) kasutatakse roboteid. Lapsevanem sai vastata ka vastusevariandile „Muu“, andes võimaluse lisada ka oma vastusevariandi.

Joonis 2. Laste digivahendite kasutamine (n=90)

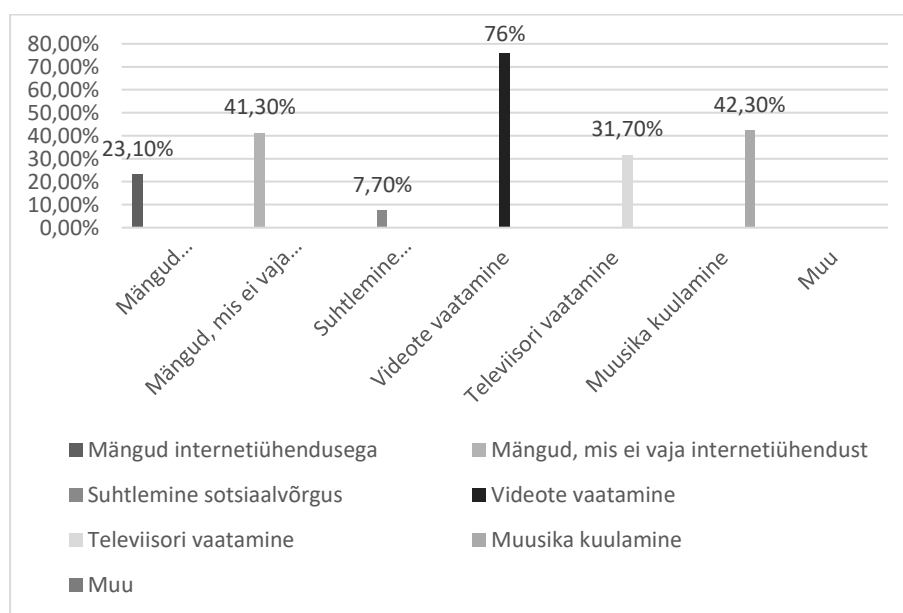
Lahtrise „Muu“ (Joonis 3) vastasid 5 lapsevanemat, et nende laps kasutab ka mängukonsooli ehk videomängu seadet. Antud küsitluses pidasid lapsevanemad mängukonsoolide all silmas *Microsoft Xbox*’i ja *Sony Interactive Entertainment (SIE) PlayStationi*. Lisaks toodi välja „muu“ all ka televiisor (n=4).

Joonis 3. Muude elektrooniliste mänguvahendite kasutamine (n=9)

Leidmaks vastust uurimisküsimusele „Kui teadlikud on lapsevanemad sellest, milleks tema laps kasutab digivahendeid või mida ta seal teeb?“ uuris autor lapsevanematelt, millega nende laps digivahendites tegeleb (Joonis 4). Vastajad said valida mitu vastusevarianti. Kõige populaarsem oli vastajate seas videote vaatamine (n=79). Lapsevanemad tõid välja näiteks

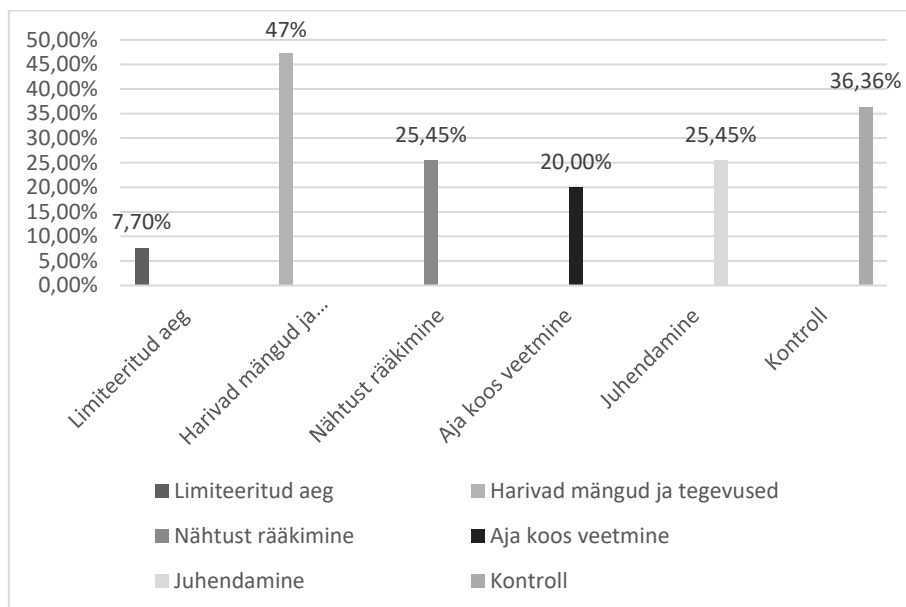
arendavate multifilmide ja saadete ning metsakaamerate vaatamise. Üsna sarnase tulemuse said mängude mängimine, mis pole *onlines* ehk ühendatud internetivõrku (n=43) ja muusika kuulamine (n=44). Mängude, mis ei vaja internetiühendust juures toodi lapsevanema poolt välja näiteks legode kokku panemine vastava rakenduse kaudu. Muusika kuulamise juures toodi lisaks välja ka audioraamatute kuulamine. Väiksem osa vastanutest vaatab televiisorit, mille puhul eraldi täiendavad kommentaare välja ei toodud ning mängib mängu, mis vajavad internetiühendust. Näiteks toodi välja, et laps külastab rakendust Duolingo, kus saab digitaalselt õppida erinevaid keeli testide ja harjutuste kaudu, muutes õppimise lõbusaks ja kättesaadavaks kõigile (Duolingo, 2020). Lisaks toodi välja ka male ja geograafiaalaste mängude mängimine, mõistatuste lahendamine ning lehekülje koolikvalmis.ee külastamine. Kõige vähem vastati variandile suhtlemine sotsiaalvõrgus (n=8). Antud vastusevariandi puhul toodi eraldi välja videokõne teel suhtlemine sugulaste ja sõpradega. Üksikud vastasid ka „muu“, kus toodi välja näiteks telefoniga rääkimine ja pildistamine, robotite programmeerimine, mis enamjaolt toimub lasteaias, lugemine huvi pakkuval teemal nagu näiteks loomad või linnud ja joonistamine.

Joonis 4. Laste poolt kasutatud võimalused digivahendites (n=92)

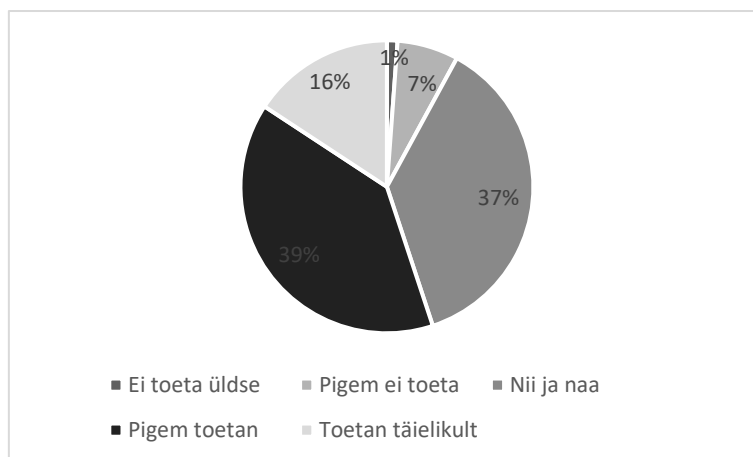
Läbi avatud küsimuse uuris autor lapsevanematelt ka seda, kuidas lapsevanemad teavad, millega nende laps digivahendites tegeleb ja kuidas nad teda digivahendite kasutamisel toetavad. Sellele küsimusele vastasid 55 lapsevanemat. Kõige rohkem (n=26) vastati, et lapsevanem valib lapsele tegutsemiseks harivad mängud ja tegevused. Suurem osa

vastasid ka, et nad kontrollivad pidevalt, millega nende laps digivahendites tegeleb, et see oleks sobiv ja eakohane. Võrdselt, 14 (25,45%) lapsevanemat, vastasid, et nad juhendavad last digivahendites tegutsema ning räägivad nähtust, et kõik oleks lapsele arusaadav. Vaid alla poole lapsevanematest veedavad lapsega koos aega digivahendites, saades samal ajal kõike kontrollida ja ka nähtust rääkida. Kõige vähem (n=8) vastati, et piiratakse lapse digivahendites veedetavat aega.

Joonis 5. Võimalused lapse toetamiseks digivahendite kasutamisel (n=55)

Antud uurimisküsimuse all küsiti ka kuidas lapsevanemad tunnevad ennast lapse toetamisel, kas nad toetavad piisavalt oma last digivahendite kasutamisel, et selles veedetud aeg oleks eesmärgipärane ja lapse arengut toetav (Joonis 6). Enamjaolt vastasid vanemad vastusevariandid „pigem toetan“ (n=35) ning „nii ja naa“ (n=33). Vanemaid, kes oma last üldse ei toeta oli vaid 1.

Joonis 6. Lapsevanemate toetus lapse digivahendite kasutamisel (n=92)

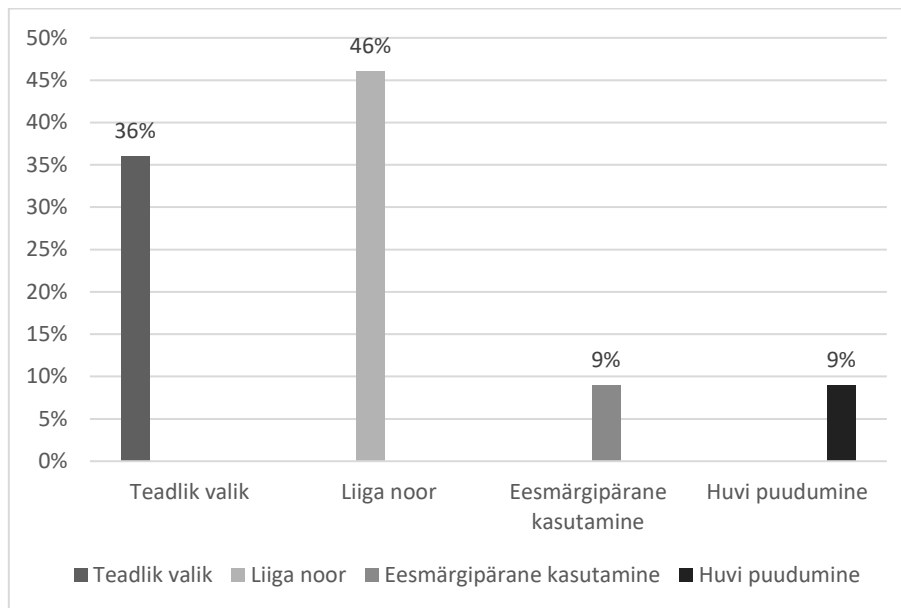
Leidmaks vastuse uurimisküsimusele “Millist tuge vajavad lapsevanemad oma lapse toetamisel digivahendite eesmärgipärasel kasutamisel?” uuris autor lapsevanematelt, kas nad tunnevad puudust abist, et julgustada oma last rohkem digivahendites õppima ja avastama ning millisest abis puudust tuntakse. Selgus, et 30 lapsevanemat tundsid puudust abist, kuid 74 vastanut täiendavat abi ei soovinud (n=104). Küsimusele, millist abi lapsevanemad sooviksid, vastas 24 lapsevanemat. Välja toodi, et lapsevanemad sooviksid teada:

- kust leida eakohast eestikeelset kirjandust;
- eakohaseid õppimisele suunavaid veebikeskkondi;
- ühte kindlat kohta, kus oleks olemas head arengut toetavad mängud;
- erinevad harivad tegevusi, mis poleks ainult meelelahutus;
- kuidas õpetada digivahendite abil lugemist;
- kuidas arendada digivahendite abil kõnet;
- millised võimalused digivahendite kasutamiseks üldse on;
- kuidas laps digivahendeid kasutama peaks, et see oleks võimalikult ohutu;
- kuidas last digivahendites eemale saada;
- mida on digivahendites kasulik teha ja mida mitte;
- millised rakendused sobiksid kõige paremini ja oleksid samal ajal ka huvitavad 5-7aastasele lapsele;
- millised on turvalised slaidid 5-7aastasele.

Lisaks tõi üks lapsevanem ka välja, et ta ei tea üldse kust leida abi, et oma last rohkem digivahendite eesmärgipärasele kasutamisele suunata.

Lapsevanematelt, kelle laps ei kasuta digivahendeid uuriti samuti, kas ja millist tuge või teadmist ta sooviks oma lapse toetamiseks digivahendite kasutamisel. Küsimusest tuli

eelkõige välja, miks laps ei kasuta digivahendeid (Joonis 7). Antud küsimusele vastas 11 vastajat (10,58%), kellest 5 (45%) arvas, et nende laps vanuses 5-7aastat on digivahendite kasutamiseks liiga noor. 4 (36%) vastanu jaoks on lapse digivahenditest eemale hoidmine teadlik valik ja soov. Lisaks toodi välja ka lapse enda huvi puudumine digivahendite vastu (n=1) ning lapsevanem sooviks toena saada infot, kuidas digivahendeid üldse eesmärgipäraselt kasutada laste seas vanuses 5-7 eluaastat (n=1).

Joonis 7. Põhjused laste digivahendite mitte kasutamisele (n=11)

5. Arutelu

Bakalaureusetöö eesmärk oli selgitada välja lapsevanemate teadlikkus sellest, mida lapsed digivahendites teevad ja kui palju aega nad nädalas neis veedavad ning millist tuge vajavad lapsevanemad oma lapse digivahendite kasutamise suunamisel. Seda on vajalik teada, et lapsevanemaid saaks paremini toetada oma lapse suunamisel digivahendite eesmärgipärasel kasutamisel.

Uurimuse andmeid kasutati üldistatult valimi lõikes, kuid saadud tulemusi ei saa üldistada laiemalt, kuna välja on toodud vaid Tartu linna munitsipaallasteaedades käivate laste vanemad, kelle laps on vanuses 5-7aastat. Järgnevalt arutletakse uurimisküsimuste üle saadud tulemuste alusel.

Esimese uurimisküsimusega „Kui teadlikud on lapsevanemad sellest, kaua nende lapsed veedavad aega digivahendites?“ selgitas töö autor välja, et lapsevanemad on üsna teadlikud

sellest, kui kaua nende laps veedab aega digivahendites. Kõige rohkem veedavad lapsed digivahendites aega 1-2h ja keskmiselt oli digivahendites veedetud aeg uuringu põhjal 3,56h nädalas. See näitab, et tulemused võrreldes varasemalt läbiviidud uuringutega pole oluliselt kasvanud. Genc (2014) läbiviidud uuringust on selgunud, et eelkooliealiste laste digivahendites veedetud aeg küündib 3h päevas. Ka Rideout ja Robb (2020) läbiviidud uuringust on selgunud, et lapsed vanuses 5-8eluaastat kasutavad digivahendeid päevas üle 3h. Võrreldes 2011 läbiviidud uuringuga on digivahendites veedetud aja osakaal küll natukene tõusnud, kuid on jäänud siiski üsna stabiilseks viimase kümnendi jooksul. Vaatamata sellele, et digivahendid on ka viimase kümnendi jooksul olnud lastele kättesaadavad ja igapäevased, ei ole nendes veedetud aeg silmnähtavalt tõusnud. Vaid 2% vastanutest (n=3) ei osanud vastata, kui palju nende laps digivahendites aega veedab, seega saab väita, lapsevanemad on üldiselt teadlikud sellest, kui kaua nende lapsed veedavad aega digivahendites.

Teine uurimisküsimus „Milliseid digivahendeid lapsed kasutavad?“ selgitas välja, et kõige rohkem kasutavad lapsed nutitelefone ja tahvelarvuteid. Need digivahendid on kõige levinumad ja lihtsamini kättesaadavamad kodudes, seega on nad märkimisväärselt kõige populaarsemad. Näiteks selgus kooliealiste laste seas läbiviidud uuringust, et aastal 2010 kasutas nutitelefone internetis käimiseks 31% Eesti lastest, kuid aastal 2018 oli selle osakaal juba 86% (Sukk & Soo, 2018). Sellest võib eeldada, et lastel on üha enam olemas enda isiklikud digivahendid, mis selgus ka Rideout ja Robb (2020) läbiviidud uuringust, et rohkem kui kahel kolmandikul 5-8aastaste laste seas on oma nutitelefoni või tahvelarvuti. Kooliealised lapsed kasutavad üha enam digivahendeid nagu näiteks nutitelefone rohkem meelelahutuseks ja õppimisvahendiks, mitte ainult helistamiseks ja võib eeldada, et sarnane kasv on toimunud ka eelkooliealiste laste seas oma vanemate õdede-vendade eeskujul.

Kolmas uurimisküsimus „Kui teadlikud on lapsevanemad sellest, milleks tema laps kasutab digivahendeid või mida ta seal teeb?“ selgitas välja, et lapsevanemad on üldiselt ikkagi teadlikud sellest, milleks tema laps digivahendeid kasutab ja mida ta seal teeb. Kõige rohkem vaatavad lapsed digivahendites videosid. Teisel ja kolmandal kohal oli üsna võrdselt muusika kuulamine ja mängude mängimine, mis ei vaja internetiühendust. See näitab seda, et meelelahutuslikud tegevused digivahendites on lastele kergesti kättesaadavad ja on hea moodus ajaviiteks, seega on see laste seas ka üks populaarsemaid. Ka Rideout ja Robb (2020) läbiviidud uuringust selgus, et kõige populaarsem tegevus digivahendites on televiisori ja videote vaatamine ja teisel kohal mängimine. Kõige vähem populaarsemad tegevused selle uuringu kohaselt on lugemine, õppimine ja videokõnedes osalemine (5%) (Rideout & Robb,

2020). Varasemates uuringutes selgub veel, et televiisori vaatamise peale kulub lastel lausa kaks korda rohkem aega, kui ajale, mida kulutatakse näiteks raamatute lugemisele. Antud juhul on televiisorite all mõeldud Smart TV lahendusi, mis ühilduvad internetiga ja toetavad omakorda erinevaid rakendusi, mida läbi televiisori kasutada saab (Genc, 2014; Westover & Quain, 2021). Kuna lapsevanemad on teadlikud sellest, mida nende laps digivahendites teeb võib eeldada, et lapsevanemad lihtsalt lepivad sellega, et lapsed kasutavad lihtsasti kättesaadavaid võimalusi, mitte selliseid, mis toetaks otseselt nende arengut. Varasemalt mainitud uuringutes pole eraldi mängimist käsitletud kui internetiühendust vajavate ja mitte vajavate mängudena, kuid autor leiab, et see on oluline, kuna internetivõrgus mängitud mängud võivad lisaks kaasa tuua ka küberkiusamist ja sõltuvust, mida saab võrrelda lausa alkoholi- või narkosõltuvusega, stessi, depressiooni ja ärevushäiretega (Guerada, 2021).

Kõige rohkem vastasid lapsevanemad, et teadlikkust oma lapse tegevuse üle saavutavad nad läbi selle, et valivad ise harivad mängud ja tegevused oma lapsele, millega nad digivahendites tegeleda saavad. Teisel kohal oli ka kontroll oma lapse tegevuste üle. Sellele küsimusele vastasid digivahendeid kasutavate laste seast natukene üle poole lapsevanematest, mis näitab, et paljud vanemad siiski lähevad lihtsama vastupanu teed ja ei suuna eesmärgipäraselt lapsi digivahendeid kasutama. Varasematest uuringutest on ka selgunud, et üldiselt on 5-12aastaste laste vanemad kõige aktiivsemad oma laste toetamisel digivahendites, limiteerides seal veedetud aega, kontrollides, mida lapsed digivahendites teevad ja julgustavad neid rohkem digivahendites tegutsema (Livingstone, Blum-Ross, Pavlick & Ólafsson, 2018).

Kõik lapsevanemad, kes vastasid, et nende laps kasutab digivahendeid vastasid ka, mida nende laps digivahendites teeb. Üle pooled vanematest vastasid lisaks, milliseid meetodeid nad kasutavad teada saamiseks, millega nende laps digivahendites tegeleb. Seega saab järeldada, et kõik lapsevanemad ei kontrolli järjepidevalt, mida tema laps digivahendites teeb, usaldades neid ise tegutsema digivahendites, kuid siiski enamus lapsevanematest on teadlikud sellest, milleks tema laps kasutab digivahendeid või mida ta seal teeb.

Neljas uurimisküsimus „Millist tuge vajavad lapsevanemad oma lapse toetamisel digivahendite eesmärgipärasel kasutamisel?“ selgitas välja, et kõige rohkem tuntakse puudust eakohastest õppimisele suunavates veebikeskkondadest. Võrdselt toodi välja olulisel kohal veel ka puudust eakohastest eestikeelsetest rakendustest ja ühest kindlast digitaalsest keskkonnast, kus oleks olemas head arengut toetavad mängud. Inglisekeelsete rakenduste osakaal võrreldes eestikeelsete rakendustega on kindlasti märkimisväärselt suurem ning

seetõttu võivad ka vanemad tunda, et eestikeelseid rakendusi on lastele pigem vähe. Uuringust selgus, et enamus vanematest siiski oma lapse toetamisel abi ei soovi. Varasematest uuringutest on ka selgunud, et vanemad on olnud läbi aastate üsna rahul sellega, mis mahus ja kvaliteedis on lastele kättesaadavad hariduslikul eesmärgil olevad digivahendid (Rideout & Robb, 2020). Ka on selgunud, et probleemide korral ei pöördu vanemad abi saamiseks näiteks mõnele vanematele suunatud veebilehele või oma lapse õpetaja poole, vaid lahendavad probleeme pigem ise, kasutades vahel ka internetist saadud abi ning pöördudes sõprade või pere poole (Livingstone *et al.*, 2018). Seega võib järeldada, et vanemad võivad vajada abi ja toetust digivahendites, kuid lihtsalt ei soovi abi saamiseks kuskile pöörduda, püüdes tekkinud probleemid lahendada pigem kättesaadavamal ja lihtsamal viisil.

Uuringust selgus, et lapsevanemad on üldiselt ikkagi teadlikud kui kaua nende laps digivahendites aega veedab ja mida ta seal teeb. Samas võiks veel suuremal osal 5-7aastaste laste vanematel olla parem ülevaade sellest, millega nende laps digivahendites tegeleb, et osata ka neid vajadusel paremini suunata ja toetada. Selleks, et lapse digivahendites veedetud aeg oleks eesmärgipärane on oluline roll lapsevanemal. Toe vajadust digivahendite kasutamise suunamisel väljendasid vaid vähesed lapsevanemad. Kuna antud uuringu põhjal ei saa eeldada, et lapsevanemad siiski ei soovi abi, tuleks leida paremaid võimalusi, kuidas lapsevanemale abi ja suunamise saamine teha veelgi lihtsamaks ja kättesaadavamaks.

6. Tänusõnad

Töö autor tänab Tartu lasteaedade direktoreid, kes edastasid uuringu ankeedi oma rühmaõpetajatele. Samuti tänab autor rühmaõpetajaid, kes palusid ankeeti täita lapsevanematel ja lapsevanemaid, kes ankeedi täitsid, ilma kellela poleks võimalik olnud antud uurimust läbi viia. Autor tänab ka oma juhendajat ja uurimismeetodite lektor Karin Naruskovi, kes aitas autorit andmetöötlusel.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli Haridusteaduste Instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Annabel Mäeste /allkirjastatud digitaalselt/ 15.05.2021

Kasutatud kirjandus

- Aboujaoude, E. (2010). Problematic Internet use: an overview. *World Psychiatry*, 9(2), 85-90.
- About Kids Health. (2011). *Cognitive development in school-age children*. Külastatud aadressil <https://www.aboutkidshealth.ca/Article?contentid=711&language=English>
- Agur, I. (2017). *Nutiseadmete kasutamisevõimalused ja riskid väikelaste arengus: Tartu linna sõimerühmade õpetajate hinnangud*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Australian Dept. of Education, E. and W. R. *Early years learning framework practiced based resources - Developmental milestones*. Külastatud aadressil https://www.dss.gov.au/sites/default/files/documents/05_2015/developmental-milestones.pdf
- Barone, R. (2018). *Benefits of Technology & the Right Kind of Screen Time for Children*. Külastatud aadressil <https://www.idtech.com/blog/benefits-of-technology-for-children>
- Butterworth, G. & Harris, M. (2002). *Arengupsühholoogia alused*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Cevher-Kalburan, N. ja Yurt, Ö. (2011). Early childhood teachers' thoughts and practices about the use of computers in early childhood education. *Procedia Computer Science*, 3, 1562–157.
- Clement, J. (2020). *Global digital population as of January 2020*. Külastatud aadressil <https://www.statista.com/statistics/617136/digital-population-worldwide/>
- Crosser, S. (2008). *Making the Most of Sand Play*. Külastatud aadressil http://www.earlychildhoodnews.com/earlychildhood/article_view.aspx?ArticleID=62
- Delmar-Morgan, A. (2014). *The Internet can be bad for children's mental health*. Külastatud aadressil <https://www.independent.co.uk/life-style/health-and-families/health-news/the-internet-can-be-bad-for-children-s-mental-health-9381551.html>
- Duolingo (2020). *What is Duolingo?* Külastatud aadressil <https://support.duolingo.com/hc/en-us/articles/204829090-What-is-Duolingo->
- Dunckley, V. L. (2014). *Gray Matters: Too Much Screen Time Damages the Brain*. Külastatud aadressil <https://www.bbrsd.org/site/handlers/filedownload.ashx?moduleinstanceid=2021&dataid=1388&FileName=Screen%20Time%20and%20Damage%20to%20the%20Brain.docx>
- Eesti keele seletav sõnaraamat. (2009). *Infotehnoloogia*. Külastatud aadressil <https://www.eki.ee/dict/ekss/index.cgi?Q=infotehnoloogia&F=M>

- EU Kids Online. (2020). *Findings. Methods. Recommendations*. Külastatud aadressil <https://lisedesignunit.com/EUKidsOnline/>
- Euroopa Komisjon. (2012). *Lastele parema interneti loomise Euroopa strateegia*. Külastatud aadressil <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0196&from=EN>
- Directorate General Press and Communication. (2008) *Flash Eurobarometer 248: Towards a Safer Use of the Internet for Children in the EU – a Parents' Perspective*. Külastatud aadressil <https://op.europa.eu/et/publication-detail/-/publication/4c7ece29-058c-44fe-9aa0-27d67cfc3029>
- Genc, Z. (2014). Parents' Perceptions about the Mobile Technology Use of Preschool Aged Children. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 146, (55-60).
- Guerada, K. (2021). Impact of Online Games on Children's Mental Health. *Journal La Medihealthico*, 2(1), 13-19.
- Holloway, D., Green, L. and Livingstone, S. (2013). *Zero to Eight. Young Children and their Internet Use*. LSE, London: EU Kids Online.
- Häidkind, P., ja Palts, K. (2013). *Lapse arengu hindamine*. Külastatud aadressil https://www.hm.ee/sites/default/files/juhendmaterjal_alusharidus.pdf
- Jayasuriya, A., Williams, M., Edwards, T., Tandon, P. (2016). Parents' perceptions of preschool activities: exploring outdoor play. *Early Education and Development*, 27(7), 1004-1017.
- Kalmus, V., Karu, K., Komp, L., Runnel, P., Pruulmann-Vengerfeldt, P., Siibak, A., & Ugur, K. (2010). *Riskid ja turvalisus internetis: Euroopa laste vaatenurk. Peamiste tulemuste eestikeelne kokkuvõte*. Külastatud aadressil https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/15411/EU_Kids_Online_peamiste_tulemuste_kokkuvote.pdf?sequence=3
- Kanbul, S., Nawaila, M. B. ja Ozdamli, F. (2018). A review on the rights of children in the digital age. *Children and Youth Services Review*, 94, (390-409).
- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava. (2008). *Riigi Teataja I 2008*, 23, 152. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/13351772?leiaKehtiv>
- Koolitusprogramm Digialgus. (2013). *Digitaalsed vahendid e. digivahendid*. Külastatud aadressil <https://digialgus.hitsa.ee/sonaraamat/digitaalsed-vahendid-e-digivahendid/>

- Koplewicz, H. (2019). It's Not Necessarily Bad if Your Kid Spends Lots of Time Online. But Watch for These Warning Signs. Külastatud aadressil <https://time.com/5711037/problematic-internet-use-screentime/>
- Kraav, I. (2006). *Lapse areng koolieelses eas ja lapsehoiu erinevad vormid*. Külastatud aadressil https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/Ministeerium_kontaktid/Uuringu_ja_analuusid/Sotsiaalvaldkond/lapse_areng_koolieelses_eas_ja_lapsehoiu_erinevad_vormid.pdf
- Kutsekoda (2020). *Kutsestandard Õpetaja, tase 6*. Külastatud aadressil <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10824210>
- Livingstone, S., Blum-Ross, A., Pavlick, J. & Ólafsson, K. (2018). *In the digital home, how do parents support their children and who supports them? Parenting for a Digital Future: Survey Report 1*. Külastatud aadressil http://eprints.lse.ac.uk/87952/1/Livingstone_Parenting%20Digital%20Survey%20Report%201_Published.pdf
- London South Bank University. (2013). *An overview of problematic internet use*. Külastatud aadressil <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24126206>
- Madhavi, P. (2012). New Tools and Strategies for Teachers and Learners. *National Association for the Education of Young Children*, 67(3), 10-11.
- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. (2020). *Eesti infoühiskonna arengukava 2020*. Külastatud aadressil https://www.mkm.ee/sites/default/files/elfinder/article_files/eesti_infouhiskonna_arengukava.pdf
- McLeod, S. A. (2018). *Preoperational stage*. Simply Psychology. Külastatud aadressil <https://www.simplypsychology.org/preoperational.html>
- Motonen, R. (2005). *Lapse areng*. Tallinn: AS Ajakirjade Kirjastus.
- Männamaa, M., ja Marats, I. (2009). *Üldoskuste areng koolieelses eas*. Riiklik eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus. Külastatud aadressil https://oppekava.innove.ee/wp-content/uploads/2015/07/Yldoskused_Mang_Alusharidus.pdf
- NAEYC-National Association for the Education of Young Children, (1996). Technology and young children-ages 3 through 8. *Young Children*, 51(6). 11-16.
- National Association for the Education of Young Children ja Fred Rogers Center for Early Learning and Children's Media. (2012). *Technology and Interactive Media as Tools in Early Childhood Programs Serving Children from Birth through Age 8*. Külastatud

- aadressil https://www.naeyc.org/sites/default/files/globally-shared/downloads/PDFs/resources/topics/PS_technology_WEB.pdf
- Nugin, K. & Veisson, M. (2008). *Lapse arengu hindamine*. Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus. Külastatud aadressil https://oppekava.innove.ee/wp-content/uploads/2015/07/Lapse_areng_Alusharidus.pdf
- Ofcom. (2019). *Children and parents: Media use and attitudes report 2018*. Külastatud aadressil https://www.ofcom.org.uk/__data/assets/pdf_file/0024/134907/children-and-parents-media-use-and-attitudes-2018.pdf
- Palts, K. (2013). *Hindamise objekt ja potentsiaalsed arenguhälvete tunnused lastel vanuses 0-14a*. Tartu Ülikooli eripedagoogika osakond. Külastatud aadressil <https://sisu.ut.ee/evidobjekt/3-7-aastased-lapsed>
- Rideout, V., & Robb, M. B. (2020). *The Common Sense census: Media use by kids age zero to eight, 2020*. San Francisco, CA: Common Sense
- Rootalu, K. (2014). Kirjeldav statistika. *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. Külastatud aadressil <http://samm.ut.ee/kirjeldav-statistika>
- Rämmer, A. (2014). *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. Külastatud aadressil <http://samm.ut.ee/spss>
- Statistikaamet. (2017). *Noored IT-seadmete ja interneti maailmas*. Külastatud aadressil <https://www.stat.ee/et/uudised/2017/10/26/noored-it-seadmete-ja-interneti-maailmas>
- Stevens, A. P. (2015). Internet use may harm teen health. Külastatud aadressil <https://www.sciencenewsforstudents.org/article/internet-use-may-harm-teen-health>
- Subrahmanyam, K., Kraut, R. E., Greenfield, P. M., & Gross, E. F. (2000). The impact of home computer use on children's activities and development. *The Future of Children, 10*, 123-144.
- Sukk, M., Soo, K. (2018). EU Kids Online'i Eesti 2018. aasta uuringu esialgsed tulemused. Kalmus, V., Kurvits, R., Siibak, A. (toim). Tartu: Tartu Ülikool, ühiskonnateaduste instituut
- Svetlik, J. (2019). *Sensible screen time: Tips for managing your child's time online this summer*. Külastatud aadressil <https://home.bt.com/tech-gadgets/internet/tablet-smartphone-screen-time-advice-parents-kids-11364191314228>
- Ulset, V., Vitaro, F., Brendgen, M., Bekkhus, M., Borge, A.I.H. (2017). Time spent outdoors during preschool: Links with children's cognitive and behavioral development. *Journal of Environmental Psychology, 52*, 69-80.

- Vinter, K. (2017). *Kristi Vinter: nutivaimustuse varjatud ohud lapsele*. Külastatud aadressil <https://arvamus.postimees.ee/4137129/kristi-vinter-nutivaimustuse-varjatud-ohud-lapsele>
- Vinter, K. (2013). *Digitaalse ekraanimeedia tarbimine 5-7-aastaste laste seas ja selle sotsiaalne vahendamine Eestis. Sotsiaalne vahendamine Eestis. Pedagoogiline vaatekoht*. Doktoritöö. Tallinna Ülikool.
- Võime, M. (2013). *Laste interneti liigkasutus ja selle seosed vanemliku vahendamisega*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.
- Westover, B., & Quain, J. R. (2021). *Smart TVs: Everything you need to know*. Külastatud aadressil <https://www.tomsguide.com/us/smart-tv-faq,review-2111.html>
- Õunapuu, L. (2012). *Valimid kvantitatiivsetes ja kvalitatiivsetes uurimustes*. Külastatud aadressil <https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/27764/index.html>
- Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteaduses*. Külastatud aadressil http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/36419/ounapuu_kvalitatiivne.pdf

Lisa 1. Uurimuse ankeet

Tere!

Olen Tartu Ülikooli koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekaval õppiv tudeng ja viin antud uuringut läbi oma bakalaureusetöö raames. Töö eesmärk on selgitada välja lapsevanemate teadlikkus sellest, mida lapsed digivahendites teevad ja kui palju aega nad nädalas neis veedavad ning millist tuge vajavad lapsevanemad oma lapse digivahendite kasutamise suunamisel.

Laste ekraani taga veedetud aeg vanuse kasvades üha enam suureneb ja seetõttu on oluline juba 5-7aastaste laste puhul hakata kujundama harjumust, kuidas digitehnoloogiat eesmärgipärasemalt ja kasulikult viisil kasutada. Lapse närvisüsteemi küpsemine ja areng sõltuvad sobilikust ergutamisest ja keskkonna rikkusest, seega kui kasutada digivahendeid otstarbeliselt omab see tugevat mõju ka lapse intellektuaalsele arengule.

Vaid 32% eesti lapsevanematest arvavad, et vanemate teadlikkust tõstvad kampaaniad või vanematele mõeldud nõuanded, mis annavad infot laste külastatavate veebisaitide kohta, aitaksid kaasa nende eesmärgipärasemale digivahendite kasutamisele. Vastates antud küsimustikule, aitab see leida paremaid võimalusi Teile, kui lapsevanemale.

Küsimustik on anonüümne, vastajaid ei identifitseerita ning tulemusi kasutatakse bakalaureusetöös üldistatult. Palun küsimustikule vastata kuni 31. jaanuarini.

Küsimustikule vastamiseks kulub aega umbes 10-15 minutit.

Aitäh vastamise eest!

Küsimuste korral võib võtta ühendust minuga aadressil maesteannabel@gmail.com

1. Sugu

- Mees
- Naine

2. Vanus

- 18-30
- 31-40
- 41-50
- 51-60
- 61+
-

3. Teie lapse sugu

- Tüdruk
- Poiss

4. Kas Teie laps kasutab digivahendeid? Digivahendite all mõeldakse antud töös arvutit, tahvelarvutit, nutitelefoni, roboteid.

- Jah kasutab
- Ei kasuta
- Ei oska vastata

5. Kui vastasite eelnevale küsimusele "Ei kasuta" või "Ei oska vastata", siis millist tuge või teadmist te sooviksite oma lapse toetamiseks nutiseadmete kasutamisel?

.....

6. Kui vastasite 4. küsimusele "Jah kasutab", siis milliseid digivahendeid Teie laps kasutab? Võimalik valida mitu vastusevarianti.

- Arvuti
- Tahvelarvuti
- Nutitelefon
- Robotid
- Muu

7. Kui vastasite eelnevale küsimusele "Muu", siis palun täpsustage enda vastust.

.....

8. Kui kaua veedab Teie laps nädalas umbes aega digivahendites?

- 30min – 1h
- 1 – 2h

- 2 – 3h
- 3 – 5h
- 5 – 7h
- 7 – 10h
- 10+h
- Ei oska vastata
- Ei kasuta digivahendeid

9. Millega Teie laps digivahendites tegeleb? Võimalik valida mitu vastusevarianti.

- Online-mängude mängimine
- Mängude mängimine, mis pole online
- Suhtlemine mõnes sotsiaalvõrgustikus
- Videote vaatamine
- Televiisori vaatamine
- Muusika kuulamine
- Ei oska öelda
- Muu

10. Kui vastasite eelnevale küsimusele "Muu", siis palun täpsustage enda vastust.

.....

11. Kas tunnete, et toetate piisavalt oma last digivahendite kasutamisel, et selles veedetud aeg oleks eesmärgipärane ja lapse arengut toetav?

- Toetan täielikult
- Pigem toetan
- Nii ja naa
- Pigem ei toeta
- Ei toeta üldse
- Minu laps ei kasuta digivahendeid

12. Kui toetate oma last digivahendite kasutamisel, siis palun kirjeldage kuidas.

.....

13. Kas tunnete, et vajaksite ja tahaksite abi, et oma last rohkem julgustada digivahendites õppima ja avastama?

- Jah
- Ei

14. Kui vastasite eelnevale küsimusele "Jah", siis millisest abist tunnete eelkõige puudust?

.....

Lisa 2. Kiri lasteaedadesse

Tere

Olen Annabel Mäeste ja õpin Tartu Ülikoolis koolieelse lasteasutuse õpetaja erialal. Koostan oma bakalaureusetööd, kus uurin lastevanemate hinnanguid laste digivahendite kasutamisele. Palun, et Te edastaksite minu kirja oma lasteaia lapsevanematele, kelle laps on 5-7aastane. Olen abi eest väga tänulik.

Lugupidamisega

Annabel Mäeste

*****

Hea lapsevanem!

Olen Annabel Mäeste ja õpin Tartu Ülikooli koolieelse lasteasutuse õpetaja erialal. Koostan bakalaureusetööd ja soovin uurida kui suur on 5-7aastaste laste digivahendites veedetud aeg ning kuidas lapsevanemad suunavad oma lapsi nii, et nende digivahendites veedetud aeg oleks ka eesmärgipärane. Selleks koostasin küsimustiku, mille leiab siit:

<https://forms.gle/vZg7Am68Tx8BEWrp6>

Küsimustikule vastamine võtab aega umbes 10-15 minutit.

Vastuseid ootan kuni 31. jaanuarini. Loodan väga Teie abile, kuna küsimustikule vastamine aitab leida paremaid võimalusi lapsevanemate toetamiseks oma lapse digivahendite kasutamise suunamisel.

Lugupidamisega

Annabel Mäeste

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Annabel Mäeste,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose

5-7aastaste laste digivahendite kasutamine ja lastevanemate vajadus toe järele oma lapse suunamisel digivahendite kasutamisel lastevanemate hinnangul

mille juhendaja on Pille Nelis,

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Annabel Mäeste

15.05.2021